

Andere leerkrachten laten GROEIEN

Debora studeert voor beeldcoach

DE LEERKRACHT LEERT DOOR

Debora van der Stad doet de tweejarige post-hbo-opleiding tot beeldcoach aan Hogeschool InHolland. Als leerkracht, schoolopleider en starterscoach wilde ze haar begeleidende rol verdiepen. Wat blijkt? Als je beelden van jezelf terugziet, ontdek je een schat aan zelfkennis.

Vind jij het ook tenenkrommend om jezelf terug te zien en te horen op video- of geluidsopnamen? Mooi, want juist in dat ongemak van jezelf kritisch bekijken zitten gouden kansen om te groeien, ontdekte Debora. Debora werkt al 25 jaar in het onderwijs. Eén dag per week staat ze voor de klas, daarnaast is ze starterscoach bij de onderwijsorganisatie Stichting Meer Primair én is ze schoolopleider bij Hogeschool Leiden. Als starterscoach ondersteunt ze startende leerkrachten en als schoolopleider begeleidt ze pabostudenten tijdens hun studie. 'Naast dat ik met plezier voor de klas sta, heb ik me altijd verder willen ontwikkelen. Ik ben bijvoorbeeld ib'er geweest en heb jarenlang een bijlespraktijk gehad. De laatste jaren vind ik het geweldig om stagiairs te begeleiden. Vooral degenen met niet zulke fijne mentorervaringen wil ik weer opwarmen voor het vak. De functie van schoolopleider kwam drie jaar geleden op mijn pad. Stichting Meer Primair werkt samen met pabo's en we detacheren zelf schoolopleiders die daar de studenten opleiden en begeleiden.' Intern kwam er een vacature voor deze functie en Debora kreeg meteen een onderbuikgevoel. 'Ik moest het doen. Ik ben eind veertig en als ik nog een frisse wending aan mijn carrière wilde geven, dan was dat het

moment. Als je een kwart eeuw in het vak zit, heb je nog twintig jaar te gaan, haha.'

Meer zelfvertrouwen

De opleiding tot beeldcoach is een verdieping op haar huidige begeleidende onderwijsrollen. Ze kan aanvullend beeldcoaching inzetten als daar bij pabostudenten of leerkrachten behoefte aan is. De beeldcoach bestaat allang, maar heeft de laatste jaren een andere positie gekregen binnen het onderwijs. 'Vroeger heette het video-interactie-begeleiding en werd het ingezet als een leerkracht niet goed functioneerde. Dat is nu anders. Er is tegenwoordig op scholen veel meer aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en als de leerkracht er behoefte aan heeft, kan

deze zelf beeldcoaching aanvragen. Ook als het prima gaat op school, heb je er iets aan: het is een manier om jezelf te leren kennen en met meer zelfvertrouwen voor de klas te staan.' Beeldcoaching is een traject waarbij een leerkracht wordt gefilmd tijdens de lessen in de klas. Daarna bespreekt die leerkracht de beelden met een beeldcoach. De leerkracht kijkt daarbij kritisch naar zichzelf: wat gaat er goed? Waar liggen ontwikkelkansen? 'Deze manier van coachen richt zich niet op het aanwijzen van tekortkomingen, maar op de leerkracht zelf laten ontdekken met welke kwaliteiten hij of zij bepaalde resultaten kan behalen.' Onderwijsorganisatie Meer Primair bestaat uit zeventien scholen en meer dan vijfhonderd medewerkers. Het

**'DAT LEERKRACHTEN
ZULKE ENORME
SPRONGEN MAKEN, IS
BIJNA VERSLAVEND LEUK'**

‘NA 25 JAAR VOOR DE KLAS BEN IK WEL WAT GEWEND, MAAR DIT VOND IK VERSCHRIKKELIJK’

bestuur investeert veel in kennis en ontwikkeling binnen het eigen team. ‘We bouwen een soort kweekvijver op en willen zo veel mogelijk kennis binnen het eigen bestuur houden. Voorheen werden functies als beeldcoaches extern ingehuurd, maar ik heb zelf bij het bestuur voorgesteld om deze opleiding te doen, zodat we het in huis hebben. En dat was mogelijk.’ Een goede ontwikkeling, vindt Debora. ‘We zitten in het onderwijs op een kantelpunt. Om leerkrachten te behouden moeten er ontwikkelperspectieven zijn binnen de school. Die gedachte verspreidt zich als een olievlek en besturen kunnen niet achterblijven.’

Jezelf terugzien op beeld

De opleiding tot beeldcoach duurt twee jaar. Studenten komen twaalf keer per schooljaar fysiek bijeen. Er zijn dan onder andere lessen over didactisch coachen met positieve psychologie als basis. Daarbuiten studeren de studenten zelfstandig in de onderwijspraktijk,

met een studielast van zo’n vijf uur per week.

Een groep studenten bestaat uit vijf à zes personen, waaronder leerkrachten en schoolopleiders, maar ook bijvoorbeeld ib’ers en adjunct-directeuren. Iedereen moet aan het eind van de opleiding vijf trajecten hebben gedaan met coachees, ofwel pabostudenten of leerkrachten die gebruikmaken van beeldcoaching. Een traject bestaat over het algemeen uit drie klassenopnames, drie vervolggesprekken en een eindgesprek. De beeldcoach-studenten leggen een portfolio aan, schrijven een scriptie en geven een eindpresentatie. Tijdens de opleiding tot beeldcoach is de student ook zélf coachee. Debora kijkt opnames van zichzelf terug met docent en didactisch coach Helene Steijn en de groep om te zien hoe onder andere haar gesprekstechniek en vraagstelling zijn. ‘Na 25 jaar voor de klas ben ik wel wat gewend. Maar de eerste keer dat ik beelden van mezelf terugkeek, vond ik verschrikkelijk,’

lacht Debora. ‘Toch merkte ik heel snel: in deze beelden zit een schat aan informatie waar ik normaal gesproken geen toegang tot heb.’

Zelf ervaren

Helene ziet dat Debora een belangrijke ontwikkeling doormaakt. ‘Ik weet dat Debora al coachte toen ze startte met de opleiding,’ vertelt ze. ‘In het begin wilde ze haar coachee graag tips geven en vertellen hoe het beter kon, anders voelde het als een gemiste kans. Door dat juist niet meer te doen en puur vanuit interesse te handelen, creëert Debora meer ruimte voor haar coachee om zelf stappen te zetten.’

Volgens Helene vinden alle studenten het in het begin moeilijk om zichzelf op video terug te zien. ‘Het is confronterend, maar door het zelf te ervaren, leer je je inleven in je coachee. Het vraagt ook om een mildere manier van naar jezelf kijken.’ Beelden blijven altijd binnen de groep en worden met respect behandeld, benadrukt ze.

Van fouten leer je, maar ook van wat je al goed doet

Het cliché ‘van fouten leer je’ is maar deels waar, vindt Helene. ‘Je leert juist ook heel veel van wat je wél goed doet. Als je daarnaar kijkt op beeld, kun je dat op een veel bewuster niveau inzetten. Je bent eigenlijk met z’n drieën in gesprek: de coachee, de beeldcoach en de derde gesprekspartner is het beeld. Dat heeft ook wat te vertellen.’

Debora heeft daarvan een mooi voorbeeld uit een van haar beeldcoachingsgesprekken. Haar coachee voelde zich onzeker in de vrijere lessen en wilde dat graag verbeteren. Debora filmde toen een les waarin de coachee zich wel zeker voelde, een rekenles. Uit de beelden bleek dat de leerkracht juist heel sterk is in onverwachte momenten, en ad rem en met humor kan reageren. ‘We micro-analyseren per seconde wat er gebeurt in de klas en hoe de leerkracht daarmee omgaat. Op die manier gaat de coachee van onbewust bekwaam naar bewust bekwaam. Dat is het beste aanknopingspunt om iemand verder te helpen, want daarmee leert de leerkracht zichzelf in beweging te brengen.’

Verslavend leuk

Het is een heel intensief en persoonlijk proces, ook voor Debora en haar medestudenten, laat Helene weten. ‘Wat leuk is aan Debora, is dat ze een stuk opener is geworden. Aan het begin van de opleiding was ze een beetje voorzichtig, met sterke ideeën over wat een goede manier van coachen is. Ze twijfelde of positieve psychologie wel impact zou hebben. Maar Debora

is heel gedreven en positief. Ze heeft begrepen en ervaren wat beeld met je kan doen en hoe het je kan helpen groeien. Ze durft nu veel kwetsbaarder te zijn over haar eigen vervolgstappen en is milder over zichzelf.’ Zo’n ontwikkeling brengt ook in de persoonlijke levens van de studenten iets teweeg, vervolgt Helene. ‘De studenten worden zich veel bewuster van hun houding, ook richting familie en vrienden. In plaats van dat ze advies en tips geven vanuit hun eigen perspectief, stellen ze vaker open en nieuwsgierige vragen. Ze kunnen daardoor echt tot steun zijn, in plaats van een meerwetende partner.

Zo bouw je diepere relaties op.’ Die verschuiving merkt Debora ook in haar manier van coachen. ‘Ik heb vooral geleerd om feedback in het moment te geven. Als een student iets doet en zijn ogen lichten op, dan benoem ik dat. Ik geef minder aanwijzingen, maar stel vragen over emoties, persoonlijke kwaliteiten en leerbehoeften. Ik leer de ander om zichzelf verder te helpen in plaats van dat ik het wil oplossen. Dat is een heel andere manier van feedback geven dan ik tot nu toe gewend was. Met die benadering zie je dat mensen enorme sprongen maken, en dat is bijna verslavend leuk.’

Beeldcoaching is een praktische manier van oplossingsgericht coachen. Door micro-analytisch te kijken naar video-opnames in de klas, word je je bewust van het effect van je handelen – op de gehele klas in het algemeen en op de afzonderlijke leerling in het bijzonder. Door dit inzicht kun je verbeteringen doorvoeren om het pedagogisch klimaat in de klas te verbeteren. Er zijn meerdere erkende opleidingen tot beeldcoach in Nederland. De post-hbo-opleiding Beeldcoach bij InHolland is er daar een van. Deze duurt twee jaar en kost € 5.300 (vrijgesteld van btw, exclusief ongeveer € 65 voor literatuur). Let er bij het kiezen van een opleiding op dat de opleiding is erkend door het Opleiders Collectief Beeldcoaching en de Beroepsgroep voor Beeldbegeleiders in het Onderwijs.